

армиите се хранили по сѣщия способъ, както и въ прѣдидущия периодъ, т. е. отъ магазини, отъ които брашното се прѣвозвало въ полковитѣ фурни, а отъ тѣхъ се возилъ печенъ хлѣбъ въ армията. По сѣщия способъ хранили армиите си въ войнитѣ и Фридрихъ II. Само единъ пѣтъ, именно при движението отъ Саксония за Силезия, слѣдъ сражението при Росбахъ и прѣдъ сражението при Лейтенъ, въ 1757 година, прусската армия, като вървяла въ усилен прѣходъ, била располагана по квартири и се хранила отъ жителитѣ. Въ мирно време войскитѣ се хранили съ подряди, и въ това отношение въ прусската армия пакъ имало сѣщо толкова прѣкрасенъ рѣдъ, колкото въ Франция нерѣдовностъ и злоупотрѣбление. Но Д'Аржонсонъ, Де-Мюи, С.-Жерменъ и особено Шуазель, сѣщо и военния съвѣтъ, взели строги мѣрки противъ злоупотрѣбленията, искоренили много отъ тѣхъ и подобрили издържанието на войскитѣ и способа за хранението имъ.

Облѣклото на войскитѣ въ прусската армия било тѣсно и кѣсо, а въ другитѣ армии — най напредъ широко, дълго и твърдѣ неудобно, но послѣ подобно на облѣклото на прускитѣ войски. Въ прусската армия се съблюдало най строго прѣдписаното еднообразие и чистота въ облѣклото и екипировката, на което въ другитѣ армии подражавали до най малкитѣ дѣболии.

Въ всичкитѣ армии била положена по голѣма грижа за по доброто устройство на медицинската часть. При всичко това въ германскитѣ армии, безъ да се изключаватъ даже до нѣждѣ и прусската, въ тѣзи часть имало доста голѣма нерѣдовностъ и армиите губили много по вече хора отъ лошото глѣдanie и ползване и отъ злоупотрѣбленията на болничникитѣ вѣдомства, отколкото отъ дѣй-

ствията противъ неприятеля. Съ най добро устройство на медицинската часть и по челоуѣколюбиво обръщение съ болнитѣ и раненитѣ военни чиновне, и въ този периодъ, както и въ прѣдидущия, се отличавала французската армия.

Къмъ вътрѣшното стопанско устройство на армиите се отнасятъ тѣй сѣщо и разнороднитѣ обози (артиллерийски, инженерни, провиантски, строеви, офицерски и проч.). Броя имъ при армиите билъ опрѣдѣленъ, но постановленията върху това рѣдко или, по добръ да се каже, никога не се съблюдавали точно, и въобще при армиите слѣдвали голѣми обози. Устройството на артиллерийскитѣ и провиантскитѣ фури било много или малко усъвършенствувано (въ Пруссия, вече слѣдъ Фридриха II, при Фридриха-Вилхелма II). У французитѣ, австрийцитѣ и др. обозитѣ се запрягали съ наемни коне по подряди, а у прусситѣ, коне за обозитѣ се давали отъ самата страна.

Колкото се касае до военния рѣдъ въ армиите и духа въ войскитѣ, то въ това отношение отъ всички най високо стояла прусската, а най ниско — французската армия. Състава на прусската армия, за който говорихме въ § 11, билъ причина да се въведе въ нея, още при прѣдшественицитѣ на Фридриха II и особено при баща му, извънрѣдно строгъ рѣдъ въ службата, строга подчиненностъ и дисциплина. Всичко това останало неизмѣнно и при Фридриха II, тѣй като и състава на армията оставалъ сѣщия. Но съ тѣзи строгостъ била свързана такава справедливостъ, военното звание било тѣй въздигнато, отличено, уважено, влиянието, което Фридрихъ II, неговата слава и успѣхитѣ му имали върху прускитѣ войски и прѣданността на послѣднитѣ къмъ първия били толкова силни, че духа и рѣда въ прусската армия били